

פניני הפרשה

פנינים נפלאים לפרשת צו

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאס

גליון מס' 230

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו (פרק ו' פסוק ב')

כתוב ברש"י ד"ה "צו את אהרן" אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות, אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקם שיש בו חסרון כיס. מפני מה צריכים לזרז?

וביאר בספר יגל יעקב מכיון שכאן עוסקים בעולת התמיד שהיא נקרכת פעמיים בכל יום, ונעשה הרגל, ובכל דבר שהוא רגילות צריך להזהר שלא יעשו אותו מצות אנשים מלומדה, וכאן ביותר צריך הכתוב לזרז כי חוץ מהענין של רגילות יש כאן עוד ענין של חסרון כיס, והיינו לשון ביותר, אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות, דאחר החרבן שתקנו תפלת שחרית ומנחה כנגד תמיד של שחרית ושל בין הערביים גם צריך זרוז שהתפלה לא תהיה בבחינת מצות אנשים מלומדה כדאמרן.

שם:

וכי יעלה על הדעת שבגלל חסרון כיס אהרון הכהן ובניו הצדיקים לא יעשו אחת ממצוות התורה כראוי? ועוד בכלל איזה חסרון כיס יש כאן? הרי אין להם הפסד מהקרבת העולה, אלא רק מניעת רווח?

וביאר בספר באר יעקב שיש כאן ציווי לכהנים שיזהרו מאוד בהקרבת הקורבנות שלא יפסלו חלילה את הקרבן ויגרמו לבעלים חסרון כיס, כי אם יפסל יצטרך להביא קרבן אחר.

שם:

מה הטעם שכתוב באות מ' זעירא (קטנה) ולא מצאו טעם על זה (ע"י או"מ ע' תל"ב מדרש אותיות קטנות והושמט שם אות מ')

וביאר בספר טעמא דקרא שהנה קי"ל כר' יוסי ביומא מ"ה א' דהיו שם כל יום ג' מערכות א' מערכה גדולה של כל הקרבנות וא' מערכה שני' של קטרת וא' מערכה של קיום האש (כמו שפסק הרמב"ם פ"ב מתו"מ) ונשאר שאש של שמים היה על המערכה השלישית של קיום האש דהא מבואר בזבחים ס"א א' דאש שירדה בימי שלמה לא נסתלקה עד שבא מנשה וסילקה ואם כן היתה על קיום האש ע"י ברמב"ם שם ה"ד (רק כשדלקו המערכות היתה מתפשטת משם להם כמו שכתוב בזבחים שם אש של שמים מסייעתן) ויש לומר לזה רומז האות מ' זעירא שעיקר האש של שמים לא ה' במערכה זו (דקרא היא העולה על מוקדה קאי אמערכה גדולה שהקריבו עלי' העולה ושאר קרבנות כמ"ש ביומא משם) רק במערכה שלישית כנ"ל.

ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח (פרק ו' פסוק ג')

ויתן עליו את הכתנת ויחגר אותו באבנט וילבש אתו את המעיל ויתן עליו את האפד ויחגר אותו בחשב האפד לו בו (ח' ז')

משמע שהכהן ילבש בעצמו והנה לקמן ח' ז' משמע שמשה הלביש לאהרן ולבניו את בגדי הכהונה?

וביאר בספר אילת השחר שבז' ימי המלואים ה' הוראת שעה שמשה ילבשם אמנם בשקלים (פ"ה מ"א) תנן פנחס היה ממונה על הבגדים ויש גורסים במשנה פינחס המלביש וכ"כ הרע"ב שה' ממונה להלביש הכהנים בשעת עבודה ולגירסא זו משמע שכך נהגו תמיד שלא לבשו בעצמם ואין דין לכתחילה שילבשו בעצמם.

והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים (פרק ו' פסוק ה')

למה כתוב תוקד בו והלא מן הראוי היה לכתוב תוקד על המזבח או תוקד עליו? וביאר הרא"ם שאפשר שבא הכתוב לרמז על הכהן שאש העולה צריכה לבעור ולהעלות את עצמו עם הקרבן להקדש לפני ה'.

והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (פרק ו' פסוקים ה'-ו')

למה כפל הלשון?

וביאר המהרי"ל דיסקין ששני "לא תכבה" יש כאן אחד לציווי ואחד להבטחה "לא תכבה" ומצוה על הכהנים לקיים האש תמיד ואם נמנעו הכהנים מלתת עצים למערכה וכבתה האש עוברים בלא ודין הוא שהמכבה אש על המזבח ואפילו מעביר גחלת אחת עובר בלאו ואך יש כאן עוד "לא תכבה" והוא עניינו להבטחה דהיינו הובטחה לנו הבטחה אלוקית שאש התמיד אשר על המזבח "לא תכבה" ואפילו אם ירדו גשמים בלילה שעל פי הטבע דרכם לכבות את האש וזהו שאמרו חז"ל "עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש ואחד מהם שלא כיבו הגשמים את האש של עצי המערכה".

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (פרק ו' פסוק ו')

מה בא הכתוב להשמיענו?

וביאר בספר מנחה בלולה שבאה התורה להודיענו גודל הנס שהנה המזבח היה מזבח עץ והנחושת כעובי דינר והאש שעליו אש תמיד ועם כל זאת נותר המזבח בשלימותו ולא ניתק ולא נשרף ואין זאת אלא כי המזבח של נס היה זה.

לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם (פרק ו' פסוק י')

מפני מה נקראים האשם והחטאת קדש קדשים ואילו השלמים נקראים קדשים קלים? ומפני מה מצינו שנקראת המנחה קדשי קדשים?

וביאר אברבנאל שלא בכדי לקבל כל אחד את שמו וכינויו אשר מורים ומלמדים על מהותם, האשם והחטאת היו קרבנות שבאו לכפר על חטאים ואם כן מביאייהם הריהם בעלי תשובה אשר קרבנותיהם רצויים ואהובים לפני המקום ולפיכך קראה להם התורה קדש קדשים להודיע גודל חיבתם, השלמים לעומת זאת הם קרבנות הצדיקים ולכן קראה להם התורה קדשים קלים בלבד ולא זו אף זו המנחה שהובאה על ידי העניים והאביונים נקראה קדשי קדשים לרמז על מעלתם הגדולה של אותם עניים ואביונים העובדים את ה' מתוך דחק וקרבתם אהוב לפני המקום שהלא כך שנינו אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים.

ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש (פרק ו' פסוק כ')

לכאורה אשר יזה עליה מיותר ואין מובן וכבר דרשו על זה?

וביאר בספר טעמא דקרא שבא לרמז מה שכתוב בזבחים צ"ח ב' דם חטאת למטה ודם עולה למעלה טעון כיבוס פירש"י שהרי נוגע בבגד, וזהו אשר יזה מדמה על הבגד ואחר כך אשר יזה עליה עוד דם על זה אפילו הכי טעון כיבוס.

כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש, וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים (פרק ו' פסוקים כ-כא)

למה בהזאה מדמה כתוב תכבס מלשון נוכח ובשבירת כלי חרס ומריקה ושטיפה כתיב ישבר ומרק?

וביאר בספר טעמא דקרא שכיוס הבגד יכול לכבס מיד ולכן כתיב תכבס, אבל שבירת כלי חרס ומריקה ושטיפה אין עושין רק אחר שנעשה נותר כמבואר בזבחים צ"ז א' והכהן אין יכול לעשותה

שהנותר מטמא את הידים והוא צריך להיות טהור לעבוד עבודה ולאכל קדשים לכן כתיב ישבר ומורק על ידי אחר, ואע"ג דנותר אין מטמא את הידים רק מדרבנן התורה רמזה לזה.

וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק וסוף במים (פרק ו' פסוק כ"א)

למה נאמר ישבר ולא נאמר תשבר כמו שנאמר תכבס? ותיירך רבינו בחיי שלפי שלשון שבירה ענינו שישבר ב' וג' שברים כדי שלא יצלה למלאכה ההיא שהיה ראוי תחילה וכגון תשבר אניות תרשיש ולא בא הכתוב לומר אלא שישברנה שבירה קלה שיתבטל הכלי מתשמישו הראוי. (מובא בספר דברך נצב בשמים)

והכהן המקריב את עלת איש עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה (פרק ז' פסוק ח')

לכאורה תיבת לכהן מיותר והיה מספיק לכתוב עור העולה אשר יקריב לו יהיה? וביאר בעל ההפלאה שכאשר העולה לא היתה של ישראל אלא של הכהן ולכאורה היה מקום לומר שהעור יהיה של הכהן בעל הקרבן שהרי העור הוא מתנת כהונה ולפיכך באה התורה להורות לנו שלא כן הדין אלא "עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה" לו הכוונה לכהן המקריב ולא לכהן בעל הקרבן כיון שלא הקריב בעצמו אלא הכהן שבמשמרת הקריב.

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה' (פרק ז' פסוק י"א)

למה לגבי זבח השלמים הוסיפה התורה וכתבה אשר יקריב ואילו לגבי חטאת נאמר זאת תורת החטאת סתם?

וביאר הגרי"ז שבקרבן חטאת כמו גם בקרבנות אחרים אין שום נפקא מינה לדין בין חטאת ציבור לחטאת יחיד ולעומת זאת בשלמים יש דינים מדינים שונים לגבי שלמי ציבור שהם קדשי קדשים ודינים אלו חלוקים מדינים של שלמי יחיד ולפיכך הוסיפה התורה וכתבה "וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב" יקריב מלשון יחיד ללמדנו שכל פרשה זו אינה אמורה אלא בשלמי יחיד אבל שלמי ציבור דין אחר להם.

ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד וכו' ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות (פרק ח' פסוקים ג'-ה')

כתוב ברש"י ד"ה "הקהל אל פתח אהל מועד" זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. מפני מה ציווה הקב"ה להקריב את העדה דווקא אל פתח אהל מועד וכי לא היו מקומות מרווחים יותר להיקהל בהם?

וביאר החתם סופר שהיתה הכוונה שבציווי ה' רצה הקב"ה ללמדם ולהרגילם להסתפקות במועט וכאשר אדם מרגיל את עצמו להסתפק במועט ולא דוחק רגלי חברו מובטח לו שיעשה לו נס והמועט יחזיק את המרובה וזהו שאמרה התורה "ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר ציווה ה' לעשות", ומהו "זה הדבר" היינו הלימוד החשוב שיש לאדם ללמוד מכאן להסתפק במועט כי אז גם כאשר על פי דרך הטבע צריך האדם לחוש צמצום בכל זאת "לא אמר אדם לחברו צר לי המקום".

ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות, ויקרב משה את אהרן ואת בניו וירחץ אתם במים (פרק ח' פסוקים ה'-ו')

מפני מה היה צריך משה להקדים ולומר "זה הדבר אשר ציווה ה'" כלום יעלה על הדעת שעשה משה דבר אשר לא נצטווה עליו מפי ה'?

וביאר האור החיים שלמשה רבינו היה דין מלך וכמו שנאמר "ויהיה בישורון מלך" וכך נפסק מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול וכאן עולה השאלה אם אמנם משה נחשב כמלך כיצד עושה הוא מעשים אשר אף לעבד עברי אסור לעשותם לאדונם "וירחץ אותם במים ויתן עליו את הכתונת והרי אלו מעשים בזויים ופחותים ובוודאי שלמלך אסור לעשותם ואף אם ימחל על כבודו אין כבודו מחול וזהו שהקדים משה ואמר "זה הדבר אשר ציווה ה' לעשות" ובוודאי לא עשה זאת משה

מדעתו כי הדבר אסור עליו ואינו תלוי כלל ברצונו ואולם כאשר הדבר הוא "אשר ציווה ה'" אז לא רק שרשאי לעשות אלא אף מחוייב בו והפה שאסר על המלך למחול על כבודו הוא זה שהתיר וציווהו לעשות כן.

ויקרב משה את בני אהרן וילבשם כתנת ויחגר אתם אבנט ויחבש להם מגבעות כאשר צוה ה' את משה (פרק ח' פסוק י"ג)

מפני מה שינתה התורה בלשונה וכתבה "אבנט" מלשון יחיד ואילו "מגבעות" כתבה מלשון רבים? וביאר המשך חכמה שכתב הרמב"ם "והאבנט רוחבו שלש אצבעות ואורכו ל"ב אמה" ובעוד שבגדי הכהונה האחרים נעשו כל אחד ואחד לפי מידת לובשם והיתה מידתו של האבנט אחידה ולפיכך כתבה התורה מגבעות מלשון רבים איש איש לפי מידתו ואך לעומת זאת אבנט מלשון יחיד כי מידת כל האבנטים אחד היתה ו"מקיפו ומחזיקו כרך על גבי כרך".

ויגש את פר החטאת ויסמך אהרן ובניו את ידיהם על ראש פר החטאת (פרק ח' פסוק י"ד)

למה לגבי פר החטאת נקטה התורה מלשון יחיד שנאמר "ויסמוך" ואילו לגבי איל המילואים נקטה התורה מלשון רבים שנאמר "ויסמכו"? וביאר רבי שלמה הכהן מוילנא מכיון שראש הפר הוא גדול ועל כן אפשר לסמוך עליו כמה אנשים בבת אחת ונמצא שאהרן ובניו סמכו את ידיהם על ראש הפר בבת אחת והרי זו סמיכה אחת ולפיכך נאמר "ויסמוך" ולעומת זאת ראש של האיל הוא קטן ואינו מחזיק אלא סמיכת אדם אחד בלבד ועל כן מתחילה הוצרך אהרן לסמוך לבדו ואחריו בזה אחר זה סמכו גם בניו את ידיהם על ראש האיל וזהו שנאמר "ויסמכו".

וישחט ויקח משה מדמו ויתן על תנוך אזן אהרן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית (פרק ח' פסוק כ"ג)

שלוש פעמים כתבה התורה בפרשתנו "וישחט משה" בחטאת, בעולה, ובשלמים.

למה רק לגבי שחטת שלמים נקוד ה"וישחט" בטעם שלשלת?

וביאר בספר טעמא דקרא שטעם שלשלת מורה כידוע על הארכת הענין ואכן לגבי שלמים שלא כמו בחטאת ובעולה יש צורך להאריך יותר מן הרגיל וכיון שזקוקים לדם רב כדי שיהא להזות ממנו על תנוך האוזן הימנית ועל בהונות היד הימנית והרגל הימנית.

ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה (פרק ח' פסוק ל"ו)

למה לא נאמר כאשר צוה ה' את משה כאשר נאמר בכל מקום?

ותירץ הרמב"ן לפי שבניו לא עשו כאשר צוה ה' אבל עשו כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה. (מובא בספר דברך נצב בשמים)

העלון נתרם

להצלחת התורם ובני ביתו בכל מעשה ידיהם

ולרפו"ש הרב אליעזר בן מרים בתושח"י הרב יצחק יעקב בן שנדל יפה בתושח"י

והרב אברהם בן שרל בתושח"י והרב חיים בן שרה בתושח"י

והרב חיים שלום צבי יהודה בן פסיה בתושח"י והחתן חיים איתי בן אהובה בתושח"י

הרב בנימין בן ר' שלמה זלמן אפרים מצגר צוק"ל נלב"ע ח' אב תשע"ט

ורעייתו מרת לאה בת ר' שאול מצגר ע"ה נלב"ע כ"ד אדר א' תשע"ט (שנפטרו ללא זרע)

ואפרים בן רימה ע"ה נלב"ע י"ב טבת תש"פ

ניתן לקבל את העלון במיל: 4157546@gmail.com

אפשר לבקש גם בפלאפון אבל רק בין הסדרים **0534157546**

ניתן להוריד את העלון באתר דרשן, ביום חמישי. הדרכה: לדרשו ובחרים הורדת עלונים לחפש עלון בשם פנינים נפלאים, (לעלון קוראים פניני הפרשה – פנינים נפלאים).